

Hoogheemraadschap van Delfland

Accountantsverslag 2015
31 maart 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Aard en reikwijdte van de werkzaamheden
3. Beheersing van de bedrijfsprocessen
4. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole
5. Verslaggeving in de jaarrekening
6. Financiële positie en resultaat
7. Overige aandachtspunten

Uw contactpersonen:

drs. R. (Rik) Opendorp RA

Accountantspartner

M: 06 – 100 90 464

E: r.opendorp@bakertillyberk.nl

M.A. (Mark) van Rooij RA

Senior Manager

M: 06 – 422 10 305

E: m.vanrooij@bakertillyberk.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly Berk N.V.

Heerbaan 44 – 48

Postbus 3814

4800 DV BREDA

T: 076 – 525 00 00

1. Inleiding

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan het college van dijkgraaf en hoogheemraden en de leden van de Verenigde Vergadering

Geachte dames en heren,

Voor u ligt het accountantsverslag dat wij hebben opgesteld op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de controle van de jaarrekening 2015 van Hoogheemraadschap van Delfland.

In dit verslag is allereerst een samenvatting opgenomen van onze bevindingen betreffende de beheersing in de bedrijfsprocessen inclusief de geautomatiseerde gegevensverwerking. Hierover hebben wij reeds uitgebreid gerapporteerd in onze managementletter. Vervolgens zijn de bevindingen opgenomen zoals door ons geconstateerd bij de controle van de jaarrekening waarbij wij ook aandacht besteden aan de verslaggeving in de jaarrekening en de financiële positie van het waterschap.

Wij hebben bij de jaarrekening over boekjaar 2015 een goedkeurende controleverklaring ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid verstrekt. De bevindingen in dit verslag doen dan ook geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

De controle 2015 is de eerste controle die wij voor uw organisatie verrichten. Een nieuwe controle vergt altijd een fase van gewenning en inspanning van beide zijden. Ondanks dat dit een eerste controle is constateren wij dat de samenwerking goed is verlopen. Wij bedanken de medewerkers van Hoogheemraadschap Delfland voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Met vriendelijke groet,

drs. R. Opendorp RA
Verantwoordelijk accountant

M.A. van Rooij RA
Senior Manager

2. Aard en reikwijdte van de werkzaamheden

2.1 Opdracht

Wij hebben van de Verenigde Vergadering de opdracht gekregen om de jaarrekening over boekjaar 2015 van Hoogheemraadschap van Delfland (hierna: 'HH Delfland') te controleren. De randvoorwaarden betreffende de opdracht zijn wij in de opdrachtbevestiging met u overeengekomen.

Wij hebben gecontroleerd of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Verder hebben wij onderzocht of dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 rechtmatig tot stand zijn gekomen, wat wil zeggen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder verordeningen van het hoogheemraadschap zelf. Tot slot hebben wij vastgesteld of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden inzake de jaarrekening hebben wij de goedkeuringstolerantie gehanteerd in overeenstemming met het Waterschapsbesluit (hoofdstuk 5.2). Hieruit volgt dat wij voor de jaarrekening een tolerantie voor fouten van € 2.367.000 (1% van de bruto lasten) hebben gehanteerd en een tolerantie voor onzekerheden van € 7.102.000 (3% van de bruto lasten). De rapporteringstolerantie voor dit verslag van bevindingen is daarbij eveneens gesteld op € 473.000 (20% conform uw controleprotocol). Voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie zijn de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

2.2 Verantwoordelijkheden

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hoogheemraadschap van Delfland is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het college van dijkgraaf en hoogheemraden is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle.

2. Aard en reikwijdte van de werkzaamheden

2.3 Werkzaamheden

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden, hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit, het Controleprotocol WNT en het controleprotocol van Hoogheemraadschap van Delfland. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische gedragsnormen en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Wij hebben in onze opdrachtbevestiging uiteengezet dat voor iedere controleopdracht inherente beperkingen gelden. Onze controleaanpak en geselecteerde werkzaamheden zijn gebaseerd op onze inschatting van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

De inschatting van de risico's is, mede op basis van overleg met het college van dijkgraaf en hoogheemraden en het management van de werkorganisatie van Hoogheemraadschap van Delfland, tot stand gekomen door de beoordeling van de interne beheersing binnen de organisatie voor zover die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en het getrouw beeld daarbij. Ook hebben wij de omgevingsfactoren en activiteiten van Hoogheemraadschap van Delfland in onze beoordeling betrokken.

Bij onze werkzaamheden voor de interim-controle hebben wij de opzet, het bestaan en de effectieve werking van de interne beheersing binnen uw organisatie beoordeeld. Bij onze werkzaamheden voor de eindejaarscontrole hebben wij vervolgens de financiële informatie in de jaarrekening gecontroleerd. Hierbij hebben wij ook de geschiktheid van de gebruikte grondslagen en redelijkheid van de door het college van dijkgraaf en hoogheemraden gemaakte schattingen in de jaarrekening beoordeeld.

De bevindingen naar aanleiding van onze werkzaamheden hebben wij opgenomen in de managementletter en dit accountantsverslag. Ons oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening hebben wij opgenomen in onze controleverklaring.

3. Beheersing van de bedrijfsprocessen

3.1 Werkzaamheden

Als onderdeel van onze controle van de jaarrekening van Hoogheemraadschap van Delfland hebben wij een onderzoek ingesteld naar de administratieve organisatie en de interne beheersingsmaatregelen van het waterschap. In onze werkzaamheden beperken wij ons tot die onderdelen van de AO/IB en in die omvang als voor onze controle van de jaarrekening noodzakelijk is. Dit houdt in dat onze rapportage niet noodzakelijkerwijs alle aandachtspunten in de organisatie weergeeft die bij een meer uitgebreid en specifiek hierop gericht onderzoek naar voren zouden kunnen komen.

Onze werkzaamheden waren primair gericht op:

- De opzet, het bestaan en de werking van de AO/IB in de belangrijke processen 'inkoop' (en 'betaling') en 'aanbesteding'
- De opzet en het bestaan van de AO/IB ten aanzien van de processen 'projecten', 'personeel' en 'belastingen'
- De werkzaamheden die worden verricht door de afdeling 'Concerncontrol'
- De opzet, het bestaan en de werking van de AO/IB in de automatiseringsomgeving (GIDS), zie hiervoor hoofdstuk 7

3.2 Bevindingen en conclusie

Naar aanleiding van ons onderzoek naar de AO/IB hebben wij een aantal aandachtspunten geconstateerd die wij in onze managementletter onder de aandacht van het management hebben gebracht. Er is één bevinding geconstateerd die de hoogste prioriteit van de organisatie moet hebben voor opvolging en verbetering:

- Er zijn onvoldoende waarborgen om vast te stellen dat de procedures rondom aanbestedingen worden nageleefd (zie ook paragraaf 4.4)

Daarnaast zijn er een tweetal bevindingen van minder importantie opgenomen:

- De vastlegging van de prestatieverklaringen in GIDS is onvolledig (zie ook paragraaf 4.7)
- De scope van de afdeling 'Concerncontrol' omvat ten onrechte niet de geautomatiseerde gegevensverwerking (GIDS)

In onze managementletter hebben wij per bevinding een toelichting opgenomen op de bevindingen, het risico voor uw waterschap en een aanbeveling waarop de bevinding geadresseerd kan worden. Dat laatste omvat zowel een aanbeveling voor het in het reguliere proces opnemen van toereikende maatregelen van interne beheersing alsmede een aanbeveling voor aanvullende werkzaamheden om het risico in de te controleren jaarrekening over boekjaar 2015 te ondervangen.

Betreffende de accountantscontrole van de jaarrekening concluderen wij dat de interne beheersing, aangevuld met specifieke gegevensgerichte werkzaamheden voor de geconstateerde tekortkomingen in de beheersing, voldoende aanknopingspunten biedt om te kunnen komen tot een goedkeurende controleverklaring.

4. Bevindingen eindejaarscontrole

4.1 Rapporteringstolerantie voor financiële afwijkingen

Bij de uitvoering van onze werkzaamheden betreffende de jaarrekening hanteren wij een tolerantie vanaf welke wij eventuele afwijkingen aan het college van dijkgraaf en hoogheemraden en de leden van de Verenigde Vergadering rapporteren.

In hoofdstuk 2.1 van dit verslag is reeds toegelicht dat wij voor de jaarrekening een tolerantie voor fouten van € 2.367.000 hebben gehanteerd en een tolerantie voor onzekerheden van € 7.102.000. De rapporteringstolerantie voor dit verslag van bevindingen is daarbij eveneens gesteld op € 473.000 (20% conform uw controleprotocol). Voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

4.2 Geconstateerde afwijkingen in de jaarrekening

Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben wij geen afwijkingen geconstateerd die de genoemde grens overschrijden. Wel heeft u op ons verzoek diverse aanpassingen in de jaarrekening doorgevoerd ter voldoening aan wet- en regelgeving omtrent verslaggeving.

4.3 Oordeel in de controleverklaring

Wij hebben bij de jaarrekening over boekjaar 2015 een goedkeurende controleverklaring verstrekt. De oordeelparagraaf inzake de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening luidt als volgt:

"Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Hoogheemraadschap van Delfland een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder verordeningen van het hoogheemraadschap zelf."

4. Bevindingen eindejaarscontrole

4.4 Naleving van de aanbestedingsrichtlijnen

4.4.1 Bevinding uit de managementletter

Bij ons onderzoek naar de interne beheersing van het waterschap hebben wij geconstateerd dat het proces rondom aanbestedingen onvoldoende waarborgen bevat om vast te stellen dat de procedures rondom aanbestedingen worden nageleefd. Bij de bespreking van de managementletter zijn wij met u overeengekomen dat u ter opvolging van deze bevinding een analyse van de belangrijkste uitgaven per leverancier ('spendanalyse') opstelt om vast te stellen of de inkopen rechtmatig zijn.

4.4.2 Opvolging tijdens de controle van de jaarrekening

Bij de aanvang van onze controlewerkzaamheden van de jaarrekening (februari 2016) hebben wij geconstateerd dat de analyse van de belangrijkste uitgaven per leverancier niet door de organisatie zelf is opgesteld. Gezien het belang van dit onderdeel voor het oordeel van de jaarrekening zijn wij overeengekomen dat de benodigde analyses en controles door ons worden uitgevoerd in overleg met de afdeling Juridische dienstverlening, vastgoed en inkoop (JVI) binnen het waterschap.

Bij onze controle hebben wij een risico analytische aanpak gehanteerd, rekening houdende met het toetsingskader voor financiële rechtmatigheid zoals dan in uw normenkader is opgenomen. Bij onze werkzaamheden hebben wij de volgende bevindingen geconstateerd:

- In boekjaar 2015 is er sprake van een beperkt aantal (< 15) verzoeken tot goedkeuring van afwijking van het interne beleid betreffende inkoop en aanbestedingen. Wij hebben vastgesteld dat het afwijkingen betreffen die toereikend worden gemotiveerd en die veelal betrekking hebben op inhuur van deskundigen, de zogenaamde '2B diensten'. Deze leiden derhalve niet tot onrechtmatigheden.
- Wij hebben geconstateerd dat voor omvangrijke projecten (werken en leveringen) goede dossiers ter onderbouwing van het voldoen aan de (Europese) aanbestedingsregels aanwezig zijn.
- Wij hebben geconstateerd dat de beheersing onvoldoende waarborgen bevat om vast te stellen dat de procedures rondom aanbestedingen van de kleinere diensten en leveringen worden nageleefd. Deze bevinding komt voort uit de constatering dat het inkoopproces voor deze inkopen versnipperd is over diverse afdelingen en dat er geen centrale verantwoordelijkheid voor deze aanbestedingen is (kan worden) belegd. De inkoper heeft zodoende geen zicht op soortgelijk inkopen van andere afdeling wat kan leiden tot verkeerde keuze in het te volgen aanbestedingstraject.
- Ondanks bovenstaande constatering blijken uit onze uitgebreide gegevensgerichte werkzaamheden geen onrechtmatigheden ten aanzien van de inkopen en aanbestedingen. De genoemde bevindingen zijn daarom niet van invloed op ons oordeel over de financiële rechtmatigheid van de jaarrekening.
- Ten aanzien van de juistheid van de kosten hebben wij overigens vastgesteld dat de functiescheidingen en het interne proces inzake het autoriseren van inkoopfacturen en betalingen voldoende waarborgen biedt.

4. Bevindingen eindejaarscontrole

4.4 Naleving van de aanbestedingsrichtlijnen (vervolg)

4.4.3 Aanbevelingen

Op basis van de in hoofdstuk 4.4.2 opgenomen bevindingen willen wij het belang van de interne beheersing rondom het voldoen aan de vereisten rondom inkopen en aanbestedingen benadrukken. Een toereikende beheersing kan het voldoen aan interne en externe wet- en regelgeving omtrent de inkopen en aanbestedingen waarborgen waarmee het risico op financiële onrechtmatigheden wordt ondervangen.

Om invulling te geven aan deze interne beheersing geven wij u het volgende in overweging:

- Het centraliseren van de verantwoordelijkheden in het proces van inkoop en aanbesteden, bijvoorbeeld bij de afdeling JVI (*repressief*)
- Het periodiek laten uitvoeren van een interne analyse op de uitgaven per leverancier om op deze wijze eventuele onrechtmatigheden tijdig te identificeren en waar mogelijk te corrigeren (*detectief*)

4.4.4 Conclusie

Op basis van de door ons verrichte werkzaamheden blijken geen onrechtmatigheden ten aanzien van de inkopen en aanbestedingen. Wij zijn van oordeel dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 rechtmatig tot stand zijn gekomen.

4. Bevindingen eindejaarscontrole

4.5 Verantwoording van de waterschapsbelastingen

4.5.1 Algemeen

In de jaarrekening zijn omvangrijke standen en stromen ten aanzien van de waterschapsbelastingen opgenomen. De in de jaarrekening opgenomen standen en stromen komen in overleg met de Regionale Belasting Groep (RBG) tot stand en zijn opgenomen op basis van de opgave van de RBG. De opgave van de RBG is gecontroleerd door Deloitte Accountants BV, de accountant van de RBG die een controleverklaring bij die opgave verstrekt.

Jaarrekeningpost	Bedrag
Belastingopbrengsten in het boekjaar	€ 211.754.000
Vorderingen op belastingdebiteuren	€ 33.934.000
Voorziening dubieuze belastingdebiteuren	€ -9.177.000
Nog op te leggen aanslagen belastingen	€ 4.013.000

4.5.2 Werkzaamheden en bevindingen

Onze werkzaamheden ten aanzien van de waterschapsbelastingen hebben bestaan uit het vooraf versturen van instructies aan de accountant van RBG en het achteraf uitvoeren van een dossierreview bij die accountant. Daarnaast hebben wij zelfstandig vastgesteld dat aansluiting bestaat tussen de waterschapsbelastingen volgens de jaarrekening en de opgave van de RBG. Er zijn een tweetal punten die wij voor de volledigheid graag onder uw aandacht willen brengen:

- Er is een omvangrijke afwijking geconstateerd tussen de (gewijzigde) begroting en de uiteindelijke realisatie voor wat betreft de totale belastingheffing en het bedrag van de oninbare belastingen. Wij geven u in overweging om bij het opstellen van de begroting in overleg te treden met RBG om gezamenlijk tot voldoende nauwkeurige schattingen omtrent deze standen en stromen te komen. Voor een aantal grootheden is de verwachting dat eerder informatie over afwijkingen bekend kan zijn.
- Voor boekjaar 2016 zal de automatische kwijschelding van de zuiveringsheffing vervallen. Als gevolg daarvan zal de belastingopbrengst naar verwachting stijgen, maar zal hiermee samenhangend ook het saldo van de voorziening voor dubieuze debiteuren stijgen.

4.5.3 Conclusie

Naar aanleiding van onze werkzaamheden hebben wij geen bevindingen geconstateerd: de in de jaarrekening opgenomen standen en stromen inzake de waterschapsbelastingen zijn juist en volledig.

4. Bevindingen eindejaarscontrole

4.6 PPS-constructie met Delfluent

Bij onze controle van de jaarrekening van het waterschap hebben wij diverse controlewerkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van de PPS-constructie met Delfluent. Daarbij hebben wij zowel de langlopende verplichting die in de balans is opgenomen gecontroleerd als de leasebetalingen die in de exploitatie zijn opgenomen.

Onze werkzaamheden hebben bestaan uit het kennisnemen van de relevante overeenkomsten, het vaststellen van de aansluiting tussen de jaarrekening en de verkregen specificaties en onderbouwingen en overige (detail)werkzaamheden. Bij onze werkzaamheden hebben wij ook kennis genomen van de voorlopige berekening van de afrekening over boekjaar 2015 waaruit een bate van circa € 0,3 mln. blijkt; de definitieve afrekening was op het moment van onze controle nog niet beschikbaar.

Naar aanleiding van de door ons verrichte werkzaamheden hebben wij geen bevindingen geconstateerd. Aanvullend hebben wij met u gesproken over de ontwikkelingen rondom de PPS-constructie in kalenderjaar 2016. Deze ontwikkelingen zijn echter niet van invloed op de jaarrekening 2015 en om die reden niet opgenomen in dit accountantsverslag.

4.7 Overige bevindingen

In deze paragraaf zijn puntsgewijs een aantal bevindingen opgenomen die wij graag onder uw aandacht brengen.

- Als onderdeel van onze controle van de jaarrekening 2015 hebben wij onderzoek gedaan naar de beginbalans voor boekjaar 2015, ofwel de eindbalans volgens de jaarrekening 2014. Wij hebben dit onderzoek verricht door middel van een dossierreview bij Deloitte Accountants BV en beperkte eigen werkzaamheden. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn er geen bevindingen die van invloed zijn op de jaarrekening 2015.
- In de jaarrekening over boekjaar 2015 is een bijzondere last opgenomen inzake de financiële afwikkeling van de voorgenomen uittreding uit de Gemeenschappelijke Regeling Beheer Grondwateronttrekking Delft-Noord. De verantwoorde last ad € 7,6 mln. stemt overeen met de last die aan de Verenigde Vergadering is voorgelegd en door de Verenigde Vergadering is geautoriseerd in het besluit van 17 december 2015.
- Wij hebben geen onjuistheden geconstateerde betreffende de vaste activa. Wij hebben hierbij vastgesteld dat er geen investeringen onder de grens van activeren zijn opgenomen, dat er geen sprake is van onrechtmatige overschrijding van projectkredieten en dat er geen sprake is van onjuiste verantwoording van projectkosten of verschuiving tussen projecten.
- Wij hebben naar aanleiding van de bevinding uit de managementletter nader onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van prestatieverklaringen in GIDS. Naar aanleiding van dit nadere onderzoek blijken geen onvolledigheden of onjuistheden inzake de inkopen en prestatieverklaringen.

4. Bevindingen eindejaarscontrole

4.8 Begrotingsrechtmatigheid

Bij onze controlewerkzaamheden inzake de jaarrekening hebben wij vastgesteld of de jaarrekening voldoet aan het criterium van rechtmatigheid, zowel de financiële rechtmatigheid als de begrotingsrechtmatigheid. Voor die laatste geldt dat begrotingsrechtmatigheid mede wordt beoordeeld in relatie tot de 'Kadernota Rechtmatigheid 2015' van de Commissie BBV.

In de jaarrekening is het van belang om een analyse op te nemen inzake eventuele overschrijdingen en of die veroorzaakt worden door meer uitgaven binnen het voor een programma geldend beleid of dat er een andere oorzaak is voor de begrotingsoverschrijding. Voor waterschappen geldt hierbij dat overschrijdingen volgens de 'netto-kostenoverschrijding' wordt beoordeeld. Compensatie van kostenoverschrijdingen kan plaatsvinden met andere, niet direct aan de overschrijding gerelateerde, baten.

Het overzicht met baten en lasten per programma is door u in hoofdstuk 6.2 van de jaarrekening opgenomen. Uit de daar opgenomen analyse blijkt dat er op een drietal programma's sprake is van begrotingsoverschrijdingen. Wij zijn echter met u van mening dat de afwijkingen ofwel niet van materieel belang zijn (programma's schoon water en voldoende water) dan wel toereikend zijn goedgekeurd (programma stevige dijken).

Programma	Overschrijding (telt niet mee)	Toelichting
Schoon water	€ 175.000	Er is sprake van een niet-materiële overschrijding die niet van invloed is op ons oordeel over de begrotingsrechtmatigheid
Voldoende water	€ 136.000	Er is sprake van een niet-materiële overschrijding die niet van invloed is op ons oordeel over de begrotingsrechtmatigheid
Stevige dijken	€ 6.843.000	Er is sprake van een overschrijding als gevolg van de verantwoording van de eenmalige last inzake de uittreding uit GR Beheer Grondwateronttrekking Delft-Noord van € 7,6 mln. Deze last was niet in de gewijzigde begroting opgenomen, maar is wel goedgekeurd door de Verenigde Vergadering en is daarom niet van invloed op ons oordeel over de begrotingsrechtmatigheid.

5. Verslaggeving in de jaarrekening

5.1 Algemeen

In boekjaar 2015 is door Hoogheemraadschap van Delfland wederom gerapporteerd met inachtneming van de bepalingen van het Waterschapsbesluit en, waar nodig of wenselijk, het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Bij de bespreking van de managementletter hebben wij u reeds geïnformeerd over het feit dat de eisen aan verslaggeving in 2015 vrijwel ongewijzigd zijn ten opzichte van voorgaand jaar.

Betreffende de verslaggeving in de jaarrekening geldt dat de concept jaarrekening door ons is getoetst aan de wet- en regelgeving. De hieruit voortgekomen bevindingen zijn allen door u aangepast in de definitieve jaarrekening.

5.2 Wet Normering Topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is op 1 januari 2013 in werking getreden. De WNT is reeds in 2014 op enkele onderdelen aangepast, onder andere via de Reparatiewet WNT, en ook is via de relevante website meer invulling gegeven aan onduidelijkheden en/of onzekerheden bij de interpretatie van de WNT.

Op 1 januari 2015 is de Wet Verlaging bezoldigingsmaximum in werking getreden waarmee het (algemene) bezoldigingsmaximum is verlaagd tot 100% van een ministersalaris. Het algemene bezoldigingsmaximum voor een topfunctionaris bedraagt in 2015 € 178.000 voor zover deze een dienstbetrekking heeft en € 230.474 voor zover deze geen dienstbetrekking heeft.

Voor Hoogheemraadschap van Delfland is de secretaris-directeur, de heer mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart, conform artikel 1.1b van de WNT, aangemerkt als topfunctionaris (met dienstbetrekking) voor de WNT. In de jaarrekening zijn de juiste bedragen en een toereikende toelichting opgenomen betreffende de bezoldiging en het dienstverband van de heer Van den Wijngaart.

5. Verslaggeving in de jaarrekening

5.3 Schattingen in de jaarrekening

Om de grondslagen en bepalingen voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het college van dijkgraaf en hoogheemraden zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende posten.

Naar onze mening zijn de door het college van dijkgraaf en hoogheemraden gevormde schattingen redelijk en zijn deze toereikend toegelicht in de jaarrekening. Hieronder is een overzicht opgenomen van de belangrijkste schattingsposten.

Belangrijke schatting	Beoordeling	Toelichting
Levensduur en restwaarde van de vaste activa	Akkoord	De levensduur en restwaarde van vaste activa zoals opgenomen in de jaarrekening stemmen overeen met de door de Verenigde Vergadering vastgestelde Nota Investerings- en Activabeleid. In aanvulling hierop hebben wij vastgesteld dat de schattingen van levensduur en restwaarde van de activa in lijn liggen met de schattingen die gebruikelijk zijn binnen de sector.
Waardering van de vorderingen inzake belastingen: • Voorziening dubieuze belastingdebiteuren • Nog op te leggen aanslagen	Akkoord	De in de jaarrekening opgenomen saldi van de voorziening voor dubieuze belastingdebiteuren en nog op te leggen aanslagen is in overeenstemming met RBG tot stand gekomen. Het in de jaarrekening opgenomen saldo stemt overeen met het saldo volgens de opgave van RBG. De accountant van RBG heeft een goedkeurende verklaring verstrekt bij de opgave van RBG aan het waterschap waarin ook de genoemde saldi zijn opgenomen. Wij hebben een dossierreview uitgevoerd bij de accountant van RBG. Hierbij hebben we vastgesteld dat de door hen verrichte werkzaamheden in relatie tot de genoemde posten toereikend zijn.

5. Verslaggeving in de jaarrekening

5.3 Schattingen in de jaarrekening (vervolg)

Belangrijke schatting	Beoordeling	Toelichting
Voorzieningen	Akkoord	De belangrijkste in de jaarrekening opgenomen voorziening betreffen de voorziening voor de bijdrage slibverbrandingsinstallaties en voor zuiveringstechnische werken. Betreffende de voorzieningen hebben wij vastgesteld dat deze toereikend onderbouwd zijn en zijn gebaseerd op prudente uitgangspunten.

5.4 Informatie in het jaarverslag

De jaarstukken voor boekjaar 2015 bestaan uit het jaarverslag (inclusief de paragrafen) en de jaarrekening. De inhoud van het jaarverslag hebben wij conform onze opdracht onderworpen aan een beperkte toetsing. Conform deze opdracht blijft de beperkte toetsing beperkt tot het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag is, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar met de jaarrekening. Daarnaast hebben wij vastgesteld dat de volgens de wet vereiste gegevens in het jaarverslag zijn opgenomen.

5.5 Conclusie

Wij hebben met het college van dijkgraaf en hoogheemraden de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen en de consistente toepassing daarvan besproken. In dit kader komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen, schattingen, beoordelingen en onzekerheden en/of bijzondere transacties.

Naar onze mening zijn de door het college van dijkgraaf en hoogheemraden gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en juist toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties.

6. Financiële positie en resultaat

6.1 Financiële positie en resultaat

6.1.1 Algemeen

Uit de jaarrekening over boekjaar 2015 blijkt een positief saldo van de exploitatie van € 10.891.000. Het eigen vermogen van het waterschap bedraagt ultimo 2015, na de resultaatbestemming, € 75.530.000.

6.1.2 Financiële positie

Gedurende de controle hebben wij met u gesproken over de financiële positie van het waterschap. Daarbij hebben wij met u gesproken over de wens om in de toekomst de schuldenpositie te reduceren en dat daarvoor een visie van het college van dijkgraaf en hoogheemraden en de leden van de Verenigde Vergadering noodzakelijk is ten aanzien van de uiteindelijk gewenste solvabiliteit (verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen) van het waterschap. Verder is het noodzakelijk om te beoordelen in welke mate de heffingscapaciteit van de belastingen voldoende ruimte laat om ook in de toekomst de schulden daadwerkelijk te kunnen aflossen vanuit de vrije kasstromen. Wij geven u hierbij in overweging om deze visie en beoordeling in het overleg tussen het college van dijkgraaf en hoogheemraden en de leden van de Verenigde Vergadering nader uit te werken.

Verder hebben wij met u gesproken over de mogelijkheid om reserves (weerstandvermogen) te vormen om de aanwezige risico's en hun kans op voorkomen op te kunnen vangen. Wij zijn met u van mening dat een goede analyse van de risico's en hun kans op voorkomen, met name ten aanzien van verbonden partijen, garantiestellingen, aanbestedingen en renterisico's, wenselijk is om de benodigde omvang van het weerstandsvermogen te bepalen. Hoewel ook het vormen van de door u genoemde reserve inzake de komende aflossingen van financieringen (gevormd vanuit het batige exploitatiesaldo) bijdraagt aan het inzichtelijk maken van de beklemming van een deel van het vermogen willen wij benadrukken dat een dergelijke reserve geen weergave is van de vrije kasstromen om de financieringen ook daadwerkelijk te kunnen aflossen.

6.1.3 Overeenstemming resultaat en kasstromen

Verder hebben wij met u besproken dat het batige exploitatieresultaat over het boekjaar niet gelijk is aan het saldo van de vrije kasstromen. Verschillen ontstaan onder andere door de uitgaven voor investeringen, kosten van afschrijvingen en ontwikkeling van diverse balansposities. In relatie tot het saldo van de vrije kasstromen en het batige exploitatiesaldo geven wij u in overweging om deze saldi meer met elkaar in lijn te brengen, uiteraard voor zover de verslaggevingsvereisten dit toestaan. Hierbij kunt u denken aan de mogelijkheid die in het (nieuwe) BBVW geboden wordt om bijvoorbeeld bouwrente op projecten niet langer te activeren, maar direct in de exploitatie te verantwoorden of het herzien van de wijze waarop de bijdrage aan het HWBP in de jaarrekening wordt verantwoord.

7. Overige aandachtspunten

7.1 Geautomatiseerde gegevensverwerking

Volgens wettelijke bepalingen dient de accountant verslag uit te brengen van de bevindingen over de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij onderzoeken de geautomatiseerde gegevensverwerking voor zover wij dat noodzakelijk achten in het kader van de controle van de jaarrekening. De accountantscontrole kan daarom leiden tot andere constateringën dan wanneer een gericht onderzoek naar de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zou plaatsvinden.

Bij ons onderzoek hebben wij ons gericht op de geautomatiseerde gegevensverwerking die wij voor Hoogheemraadschap van Delfland hebben aangemerkt als de GIDS applicatie (met daarin de modules van de financiële administratie, urenregistratie, activaregistratie en projecten) en de relevante General IT Controls. Naar aanleiding van ons onderzoek hebben wij een aantal aandachtspunten geconstateerd die wij met u hebben besproken en die wij hieronder voor u hebben samengevat:

- Er is aandacht nodig voor de rechten van gebruikers in GIDS en op het netwerk van medewerkers die uit dienst zijn getreden
- Er is aandacht nodig voor niet-persoonsgebonden gebruikers in GIDS en op het netwerk
- Er is aandacht nodig voor de eisen betreffende wachtwoorden voor toegang tot zowel GIDS als het netwerk

Ten aanzien van de processen van autoriseren van inkoopfacturen, autoriseren van urenregistraties en het wijzen van crediteurenstamgegevens hebben wij geen bevindingen geconstateerd.

Betreffende de accountantscontrole van de jaarrekening concluderen wij dat de geautomatiseerde , aangevuld met specifieke gegevensgerichte werkzaamheden voor de geconstateerde tekortkomingen in de beheersing, voldoende aanknopingspunten biedt om te kunnen komen tot een goedkeurende controleverklaring.

7. Overige aandachtspunten

7.2 Onafhankelijkheid

In het verlengde van de Nadere voorschriften inzake Onafhankelijkheid van de openbaar accountant, bevestigen wij dat de, naar ons oordeel, onafhankelijke positie in overeenstemming is met de wettelijke en beroepsvoorschriften. Tevens bevestigen wij dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen boekjaar niet is aangetast.

In kalenderjaren 2015 en 2016 hebben wij uitsluitend assurance-dienstverlening voor uw waterschap verricht, bestaande uit:

- Controle van de jaarrekening
- Controle van de opgave fractiekosten
- Controle van de beheersing in het personeelsproces
- Controle van de opgave grensoverschrijdend afvalwater

Verder is er geen sprake van aanname of gift van geschenken, langdurige betrokkenheid bij uw organisatie, uitingen van reclame of marketing of overige bedreigingen van de onafhankelijkheid.

In onze controleaanpak zijn diverse maatregelen opgenomen die de onafhankelijkheid dienen te waarborgen. Periodiek wordt de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften beoordeeld. De leden van ons controleteam moeten verder jaarlijks hun onafhankelijkheid (schriftelijk) bevestigen. Ook hieruit volgt dan wij een onafhankelijke positie hebben ten opzichte van uw waterschap.

7. Overige aandachtspunten

7.3 Fraude

Bij de uitvoering van de controle hanteren wij onder andere de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NV COS) 240 "De verantwoordelijkheid van de accountant voor het onderkennen van het risico van fraude in het kader van de controle van financiële overzichten". Fraude kan volgens de definitie in NV COS 240 zowel onttrekking van middelen als verslaggevingsfraude betreffen.

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden is primair verantwoordelijk voor de preventie van fraude. Het college van dijkgraaf en hoogheemraden is verantwoordelijk voor een cultuur van eerlijkheid en ethisch verantwoordelijk gedrag. Zij dient zowel preventieve (voorkomende) als repressieve (ondervangende) beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude zo veel mogelijk te beperken, zodat de integriteit van de financiële verslaggeving is gewaarborgd.

Tijdens de controle van de jaarrekening inventariseren wij de frauderisico's binnen uw organisatie en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en ontdekken van fraude. Hiervoor analyseren wij het frauderisico in relatie tot een drietal drijfveren voor frauduleus handelen: a) prikkel en/of druk, b) gelegenheid en c) rationalisatie. Naar aanleiding van deze analyse hebben we voor uw waterschap geen verhoogd risico voor frauduleus handelen geïdentificeerd. De belangrijkste reguliere frauderisico's die wij in het kader van de controle hebben geïdentificeerd zijn:

- Onvolledige verantwoording van de opbrengsten uit belastingen
- Onrechtmatige of onjuiste uitstroom van middelen
- Onrechtmatige of onjuiste toekenning van opdrachten aan leveranciers

Tijdens de controle bleek ons dat binnen uw organisatie reeds de nodige aandacht wordt besteed aan de onderwerpen fraude en integriteit. U heeft aangegeven belang te hechten aan een adequate beheersing van frauderisico's. Hierover hebben wij gedurende de controle enkele malen overleg met u gehad waarbij geen nieuwe frauderisico's of relevante tekortkomingen in de beheersing of risicomanagement zijn geïdentificeerd.

Naar aanleiding van onze werkzaamheden hebben wij geen fraude of onregelmatigheden geconstateerd. Volledigheidshalve wijzen wij erop dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude.